

Yritysyhteistyön ja kumppanuustoiminnan periaatteet Vantaan kaupunginkirjastossa

Vantaan kaupunginkirjasto

Vantaan kaupunginkirjastolla on 10 erillistä kirjastoyksikköä, kaksi kirjastoautoa ja lähes 150 työntekijää. Vuonna 2014 Vantaan kirjastoissa käytiin kaksi miljoonaa kertaa, verkkopalveluissa kävijöitä oli 1,5 miljoonaa. Yli 130 000 vantaalaista eli 65% asukkaista omistaa kirjastokortin.

Toiminnan kuvaus

Kirjasto on ihmisten ja ajatusten kohtauspaikka. Vantaan kirjasto- ja tietopalvelut tarjoaa asiakkaille mahdollisuuksia sivistykseen, itsensä kehittämiseen, virkistykseen ja yhteisöllisyyteen. Henkilökunta on osaavaa ja tilat viihtyisiä, kokoelmat monipuolisia ja houkuttelevia. Kirjasto edistää asiakkaiden luku- ja medialukutaitoja.

Visio 2013: Rikasta arkea kirjastossa

Kirjasto on ajatusten ja oivallusten kasvualusta, osallistumisen areena ja monipuolinen tekemisen mahdollistaja. Tämä koskee niin asukkaita, järjestöjä kuin yrityksiäkin.

Asiakkaat ja yhteistyökumppanit ovat aktiivisesti mukana palvelujen kehittämisessä.

Kirjasto on esimerkillinen kestävän kehityksen toimija.

Vantaan kaupungin arvot

Innovatiivisuus - Kestävä kehitys – Yhteisöllisyys

Kumppanuustoiminnan periaatteet

- Vantaan kaupunki ja kaupunginkirjasto ovat avoimia yhteistyölle muiden julkisten, yksityisten, kolmannen sektorin organisaatioiden tai yksityishenkilöiden kanssa
- Yhteistyö voi olla toiminnallista tai taloudellista ja kertaluontoista tai jatkuvaa
- Kirjasto pyrkii toiminnassaan säilyttämään nykyisen julkisrahoitteisen toimintamuotonsa ja turvaamaan perustehtävänsä kumppanuuksista riippumattomana
- Muut rahoituslähteet voivat täydentävää kirjaston ydintoimintaa esimerkiksi lahjoituksin, kumppanuuksin, sponsoroinnin tai yhteistoiminnan kautta
- Kaikkien kumppanuuksien tulee edistää kirjaston ja kaupungin arvoja ja yleisiä periaatteita sekä parantaa kirjaston palveluja tai muuta toimintaa

Kumppanuustoiminnassaan kirjasto sitoutuu

- turvaamaan asiakkaiden oikeuden hyödyntää tasa-arvoisesti kirjaston palveluja ja valita tietolähteensä vapaasti
- kunnioittamaan asiakkaittensa yksityisyyttä
- toimimaan tasa-arvoisena ja avoimena kohtaamispaikkana, jossa uskonnollinen, poliittinen tai muu vakaumus ei vaikuta asiakkaan saamaan palveluun
- vahvistamaan alueellista yhteisöllisyyttä ja eettisiä, sosiaalisia ja ekologisia arvoja suosimalla paikallisia kumppaneita ja yhteistyötä silloin, kun kyse on yksittäisen kirjaston toiminnasta

Kirjastojen esimiehet voivat itsenäisesti solmia kumppanuussuhteita erilaisten toimijoiden, kuten yritysten, järjestöjen, yksityishenkilöiden ja muiden kunnallisten yksiköiden kanssa. Kun yhteistyöhän liittyy hankintoja, myös työvoiman vuokrausta kirjaston sisäiseen käyttöön, edellyttää se päätösvaltaisen henkilön lupaa. Strategisista eli laajuudeltaan tai merkitykseltään olennaisista kumppanuuksista vastaa kirjastopalveluiden johtaja kirjaston johtoryhmän avustuksella.

Vantaan kaupunginkirjaston kumppanuustoiminta on avointa ja perusteltua. Kumppanuuksia arvioidaan kriittisesti asiakaslähtöisestä ja vaikuttavuuden näkökulmasta ja niiden toteutumista seurataan säännöllisesti. Kirjasto tiedottaa kumppanuustoiminnastaan aktiivisesti.

Vantaan kaupunginkirjasto kohtelee kumppaneitaan tasapuolisesti ja reilusti ja pyrkii ehkäisemään harmaata taloutta. Kirjasto ei tue yksittäisen yrityksen liiketoiminnallista etulyöntiasemaa tai muuta kilpailua vääristävää toimintaa.

Vantaan kaupunginkirjasto noudattaa aina hyviä tapoja, Vantaan kaupungin antamia ohjeita ja säädöksiä sekä Suomen lakia.

Periaatteiden noudattaminen

Kirjasto on suomalaisten eniten arvostama kulttuuripalvelu. Kirjasto voi tarjota kumppaneilleen vastineeksi yhteistyöstä esimerkiksi tiloja, tukea markkinointiin ja viestintään, jakeluun liittyviä palveluita, vapaaehtoisuuteen perustuvia asiakaskontakteja tai muuta lisäarvoa. Kumppaneilla ei ole pääsyä eivätkä he voi hyödyntää kirjaston asiakasrekistereitä toiminnassaan. Yhteistyön sisältö ja veloitteet sovitaan jokaisen kumppanin kanssa kirjallisesti kumppanuussuhteen alussa.

Kirjaston yritys yhteistyön ja kumppanuustoiminnan periaatteita noudatetaan aina, kun kaupungin omasta toiminnasta ulkopuolinen taho, organisaatio tai yksityishenkilö, tuottaa yhdessä kirjaston kanssa, sponsoroi tai tukee kirjaston järjestämää toimintaa kuten tapahtumia, palveluita tai viestintää. Periaatteita noudatetaan myös, kun toinen osapuoli järjestää toimintaa kirjaston tiloissa tai vuokraa tilaa kirjastolta.

Kirjaston luento- ja kokoustiloja vuokrataan tai luovutetaan kumppaneiden käyttöön Opetuslautakunnan päättämien periaatteiden ja toimivaltaisen viranhaltijan määräämän hinnaston ja ohjeiden mukaisesti. Tiloja vuokrattaessa kirjasto pyrkii tasapuolisuuteen ja haluaa edistää monipuolista ja laaja-alaista kumppanuustoimintaa. Kirjasto voi evätä tilojen vuokraamisoikeuden kumppanin arvojen perusteella, mikäli on perusteltua olettaa, että ne ovat kaupungin arvojen tai hyvän tavan vastaisia.

Aatteellisia tilaisuuksia voidaan järjestää kirjastossa, mikäli niille on saatavilla erillinen, suljettu tila ja kyseessä on kokous tai kutsuvierastilaisuus. Tämä sääntö ei koske kirjaston itse järjestämiä tilaisuuksia, esimerkiksi paneelitilaisuuksia tai vaalitenttejä, jossa kuullaan eri tahojen mielipiteitä tasapuolisesti. Tätä ohjetta sovelletaan kaikkiin aatteellisiin toimijoihin näiden toiminta- tai järjestäytymismuodosta riippumatta. Tilat vuokrataan erillisellä tilavuokrasopimuksella.

Pääsääntöisesti kumppanuustoiminnasta laaditaan yhteistyösopimus, ellei kyse ole pienimuotoisesta tai kertaluontoisesta tilanteesta. Yhteistyösopimuksen allekirjoittaa kirjastopalveluiden johtaja. Sopimus valmistellaan sopimuksen kohteen luonteen mukaisesti joko yksittäisessä kirjastossa tai kirjaston johtoryhmässä.

Kumppanuussopimusta ei välttämättä tarvitse laatia, kun toinen osapuoli on osa kaupungin organisaatiota. Yhteisesti järjestetyissä hankkeissa tai vastaavassa toiminnassa noudatetaan aina kulloisenkin rahoittajan erityissääntöjä.

Kirjastolla ja sen kumppaneilla on oikeus tiedottaa avoimesti yhteistyöstä ja sen tuloksista kumppanuussuhteen aikana ja kun sopimus niin määrittää, sen jälkeen. Kumppikaan osapuoli ei kuitenkaan luvatta saa käyttää toisen nimeä tai tavaramerkkejä tai antaa toisen osapuolen nimissä lausuntoja.

Sponsorointi on yrityksen tai yhteisön markkinointia. Sponsoroiva osapuoli osallistuu taloudellisesti joko suoraan rahoittamalla kirjaston toimintaa tai tarjoamalla rahanarvoista etua ja odottaa saavansa panokselleen vastasuoritusta. Sponsorointi ei ole vastikkeetonta. Sponsorointi kuuluu markkinoinnin muotona kuluttajansuojalain piiriin. Yhteistyön kestosta, kohteesta ja yksityiskohdista sovitaan aina erillisellä sopimuksella.

Kirjastotoiminnan sponsorointi on mahdollista seuraavin reunaehdoin:

- sponsoroinnin yhteydessä noudatetaan kuluttaja-asiamiehen erityisesti alaikäisille suunnattuun markkinointiin ja sekä kilpailujen ja arpajaisten järjestämiseen liittyviä ohjeita
- sponsoroinnin ja muun kirjastossa tapahtuvan markkinoinnin kaupallinen luonne on voitava tunnistaa
- kirjaston käyttäjille on kerrottava kaupallisesta yhteistyöstä, ja selvitettävä, mihin on sitouduttu
- piilomainontaa tai muita markkinoinnin peiteltyjä muotoja ei saa käyttää
- jos kirjaston asiakkaat osallistuvat tapahtumamarkkinointiin, kaupallisiin kilpailuihin tai muihin perinteisestä mainonnasta poikkeaviin markkinointimuotoihin, on heille kerrottava, että kyseessä on markkinointi
- kaikesta kaupallisesta aineistosta on käytävä ilmi, kuka sen tuottaa tai kuka sitä sponsoroi

Sponsoroinnissa noudatettavat periaatteet:

- sponsoroinnin on oltava hyvän tavan ja totuuden mukaista
- sponsoroinnissa ei saa käyttää hyväksi lasten tai nuorten pelkoa, hyväuskoisuutta, luottamusta ja kokemuksen puutetta
- sponsorointiaineisto tai -toimet eivät saa sisältää nimenomaista kehotusta ostaa sponsorin tavaroita tai palveluja
- kirjaston asiakkaille on sallittava myös kriittinen suhtautuminen sponsoriin tai hänen tuotteisiinsa
- sponsorointi ei saa sisältää väitteitä, joiden mukaan jotkut tavarat tai tuotteet ovat parempia tai huonompia kuin toiset, ellei näistä ole esittää kirjallista näyttöä

Lahjoituksella tarkoitetaan sellaista rahallista tai toiminnallista panostusta, josta lahjoituksen saaja hyötyy yksipuolisesti. Kirjasto päättää lahjoitusten vastaanottamisesta ja voi palkita lahjoittajia pienimuotoisesti. Kirjasto voi halutessaan luopua saamistaan lahjoituksista haluamallaan tavalla. Kirjastopalvelujen johtaja päättää lahjoitusten enimmäismäärästä.

Vapaaehtoistyö kirjastossa on tervetullut lisä kirjaston palveluihin. Tyypillisesti vapaaehtoiset toimivat tehtävissä, jotka edellyttävät harrastuneisuutta kuten esiintyminen tai askartelu. Vapaaehtoistyöllä ei voida korvata kirjaston perustehtävien toteuttamista ja sen järjestämisessä on huomioitava arkaluontoisen tiedon kuten asiakastietojen turvaaminen. Vapaaehtoistyö rinnastuu lahjoituksiin. Vantaan kaupunki vastaa kirjaston vapaaehtoistyöntekijöiden vakuuttamisesta.

Lähteet ja lisätietoa

Tämä dokumentti perustuu Vancouverin kaupunginkirjaston sponsorintiohjeeseen, josta Helsingin kaupunginkirjasto on muokannut ja Helsingin kulttuuri- ja kirjastolautakunta 2012 hyväksynyt paikallisen ohjeistuksen. Helsingissä käytössä oleva yritys yhteistyön ohjeistus on sovellettu ja täydennetty Vantaan oloihin, ja sitä koostettaessa on käytetty mm. seuraavia lähteitä:

Kirjastotyön eettiset periaatteet / Suomen kirjastoseura, Finlands svenska biblioteksörening ja Suomen tieteellinen kirjastoseura, 2011

Sponsorship Policy / Vancouver Public Library, 2004

Koulusponsorointi ja muu markkinointi kouluissa / Kuluttajavirasto, Kuluttajaoikeuden linjauksia 1997

Koulujen ja oppilaitosten sekä yritysten ja yhteisöjen välinen yhteistyö, markkinointi ja sponsorointi / Opetushallitus ja Kuluttajavirasto, 2007